

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/236617,CALL-FOR-PAPERS-Konferencja-naukowa-Obchody-Tysiaclecia-Chrztu-Polski-w-aspekcie.html>
27.02.2026, 00:17

CALL FOR PAPERS: Konferencja naukowa „Obchody Tysiaclecia Chrztu Polski w aspekcie regionalnym i ogólnopolskim” – Lublin, 12-13 maja 2026

[Kościół](#)

12.05.2026

Dyrektor Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Lublinie oraz Dziekan Wydziału Teologii i Dyrektor Instytutu Historii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II zapraszają do udziału w ogólnopolskiej konferencji naukowej pt. *Obchody Tysiaclecia Chrztu Polski w aspekcie regionalnym i ogólnopolskim* (12-13 maja 2026 r.). Jej celem jest przyjrzenie się kwestii przebiegu wydarzeń zarówno z perspektywy całej Polski, jak i regionalnej – m.in. na przykładzie województwa lubelskiego. Istotne jest bowiem ukazanie podobieństw i odmienności wynikających ze specyfiki poszczególnych ziem oraz ich wpływu na modyfikację założeń centralnych. Chodzi o omówienie etapów przygotowań do obchodów, działań podjętych zarówno przez stronę kościelną (mobilizacja przez pracę duszpasterską), jak i państwową (mobilizacja przez propagandę i represje – uruchomienie aparatu ideologicznego i represyjnego). Wielka Nowenna, były jednocześnie częścią złożonej pracy duszpasterskiej – wielki program odnowy moralnej. Chcemy także dokonać analizy tego programu, ukazując np. jego wymiar moralny, pastoralny, apologetyczny czy mariologiczny. Spojrzenie na rocznicę tysiąclecia chrztu Polski, zarówno jako fenomenu społecznego, religijnego, politycznego, jak i jako wielkiego programu duszpasterskiego, pozwoli ukazać istotę tamtych wydarzeń, ich uniwersalność.

Data konferencji nie została wybrana przypadkowo. W 2026 r. mija sześćdziesiąt lat od zakończenia obchodów Tysiaclecia Chrztu Państwa Polskiego. Stały się one jednym z istotnych etapów sporu między Kościołem katolickim a komunistycznym państwem. Był to starcie dwóch wizji przeszłości, teraźniejszości i przyszłości polskiego społeczeństwa. To rozejście widać już w przyjętych przez obie strony nazwach obchodów, które dotyczyły dwóch integralnych aspektów tego samego wydarzenia. Kościół odniósł się do upamiętnienia tysiąclecia chrztu Polski (początki duchowe państwa i narodu, jego historii zbawienia). Komuniści zwrócili natomiast uwagę na tysięczną rocznicę powstania państwa. W ten sposób chcieli bowiem ukazać się jako integralna część polskiej państwowości i ostateczne zwieńczenie jej dziejów. Stawką sporu było wskazanie, która z jego stron – Kościół katolicki czy władze partyjno-państwowe – sprawuje „rząd dusz” w polskim społeczeństwie. W efekcie, czyja wizja dziejów i przyszłość ma być realizowana. Dla Kościoła same obchody, a zwłaszcza przygotowanie do nich, miały przede wszystkim wymiar moralny – Wielka Nowenna jako rekolekcje narodowe – odnowa moralna i duchowa po „nocy” wojny i stalinizmu oraz przygotowanie (umocnienie) do dalszej walki z ateistycznym przekazem. Dla dysponenta władzy miało być to natomiast potwierdzenie jego hegemonii, nie tylko politycznej, lecz również – przede wszystkim – aksjologicznej – jego wyłącznego prawa do kształtowania światopoglądu i mentalności obywateli oraz narzucenia im określonego systemu norm i wartości. Forum zmagania stały się świadomością i sumieniem Polaków. Wymiernym efektem była z kolei liczba osób uczestniczących w uroczystościach kościelnych lub konkurencyjnych wobec nich imprezach państwowych. Dlatego elementem zmagania była mobilizacja społeczeństwa prowadzona zarówno przez duchownych (praca duszpasterska), jak i państwo (propaganda i

represje). W tym wypadku można mówić o asymetrii zasobów materialnych między Kościołem a państwem. To ostatnie uruchomiło bowiem cały dostępny sobie aparat ideologiczny (media, edukacja i propaganda) i represji (nie tylko policja polityczna, lecz również szyskany administracyjne).

Cele szczegółowe:

- Sytuacja Kościoła katolickiego w Polsce i w poszczególnych regionach, w tym w województwie lubelskim:
 - polityka władz komunistycznych wobec Kościoła w latach 1956-1966/1967;
 - diecezja lubelska, wierni i codzienna praca duszpasterska w latach 1944- 1966/1967;
 - polityka wyznaniowa lokalnych (wojewódzkich i powiatowych) władz partyjno-państwowych;
- Przygotowania do obchodów:
 - praca duszpasterska Kościoła i przebieg Wielkiej Nowenny w Polsce i poszczególnych regionach, w tym województwie lubelskim, peregrynacja obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej;
 - kontradziałania władz, imprezy konkurencyjne, szkoły tysiąclecia, propaganda antykościelna;
 - szyskany administracyjne i działania policji politycznej (represje);
- Przebieg wydarzeń na szczeblu ogólnopolskich oraz regionalnym;
- Postawy społeczeństwa i reakcja na propozycję Kościoła i władz (formy oporu wobec systemu, przystosowanie lub obojętność);
- Efekty zarówno w zakresie społecznym, politycznym, jak i duszpasterskim.

Miejsce konferencji: Lublin, 1. dzień Collegium Jana Pawła II, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Aleje Racławickie / 2. dzień IPN Oddział Lublin, ul. Wodporna 2 .

Język konferencji: język polski

Wystąpienia: 20 minut (do dyspozycji referentów będzie laptop, rzutnik multimedialny).

Organizatorzy zastrzegają sobie prawo wyboru referatów spośród zgłoszonych propozycji.

Wybrani prelegenci zostaną poinformowani o przyjęciu referatów drogą mailową. Wraz ze zgłoszeniem na konferencję, prosimy o nadesłanie abstraktu wystąpienia (do ok. 1000 znaków ze spacjami) wraz z notą biograficzną.

Termin nadsyłania zgłoszeń: 30 marca 2026 r.

Termin zatwierdzenia listy uczestników: 15 kwietnia 2026 r.

Publikacja: Organizatorzy zapraszają prelegentów do złożenia referatów do publikacji w formie artykułów naukowych, zgodnie z wymogami redakcyjnymi czasopism. Artykuły w języku polskim zostaną opublikowane w kolejnym numerze czasopisma „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” (ABMK, zeszyt specjalny w 2027 r.) lub w „Rocznikach Teologicznych” (RT, zeszyty regularne, publikacja do końca 2026 r).

W związku z procesem wydawniczym prosimy o składanie gotowych tekstów do RT 31 sierpnia 2026 r., a do ABMK do 31 października 2026 r.

Organizatorzy nie pobierają opłaty konferencyjnej oraz zapewniają referentom: wyżywienie i bezpłatny druk artykułów pokonferencyjnych. Pracownicy IPN i KUL rozliczają udział w konferencji w ramach delegacji służbowych.

Zgłoszenia prosimy kierować do:

dr hab. Jacek Wołoszyn, tel. [+48 81 536 34 54](tel:+48815363454), e-mail: jacek.woloszyn@ipn.gov.pl

Pliki do pobrania

[Klauzula informacyjna \(doc, 42 KB\)](#)

[Formularz zgłoszeniowy \(doc, 36.5 KB\)](#)

[Zgoda na przetwarzanie danych osobowych \(doc, 37 KB\)](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Lublin

Lublin

Kościół

Konferencja naukowa